

Bilinmeyenleriyle yeni bir 'garip' Orhan Veli

Şiirleri bu kadar çok ezbere bilinmesine rağmen Orhan Veli'nin hayatı hakkında kardeşi Adnan Veli'nin ölümünden üç yıl sonra yazdığı 'Orhan Veli İçin' kitabı dışında pek bir kaynak yayımlanmadı bugüne kadar. Bir de edebiyat dünyasındaki arkadaşlarının anılarında hatırladıkları kadarıyla girebildik özel hayatına. İlk kez onun hayatını belgeleriyle anlatan bir çalışma var karşımızda. Haluk Oral'ın 'Bir Roman Kahramanı Orhan Veli' kitabı. Bir matematik profesörü titizliği, kılı kırk yaran araştırma merakı ve engin bir edebiyat sevgisinin ürünü bir çalışma bu. Şimdiye kadar hiç **yayılanmamış** 100'ün üzerinde belge ve fotoğrafa dayanan çalışma, Orhan Veli hakkında pek çok yeni bilgi verirken eksik ya da yanlış bilinen pek çok şeyi de düzeltmemizi sağlıyor. **Yapı Kredi Yayınları** tarafından çıkan kitabı ve Orhan Veli'yi konuştuk güzel bir yemek eşliğinde.

İhsan Yılmaz/iyilmaz@hurriyet.com.tr

Pek çok belge var Kitapta, kaç yılda biriktirdiniz bunları?

-On beş yıl diyebilirim.

- Bu belgelerde Orhan Veli ile ilgili olarak yeni neler var?

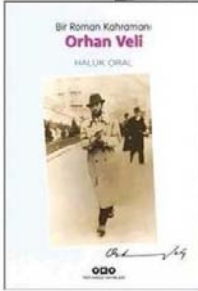
-Her şeyden önce bu kitabın dörtte üçü yeni. Belge anlamında ilk defa bu Kitapta basıldılar. Bir de Orhan Veli'yi tanıyan insanlarla yaptığım birebir görüşmeler var kaynak olarak. Orhan Veli'nin kız kardeşi Füruzan Yolyapan'la uzun uzun konuştum. Sabahattin Eyüboğlu'nun eşi Magdi Rufer'le konuştum ve pek çok belge aldım, Mualla Eyüboğlu ile konuştum. Daha önce bir Erol Güneý kitabı yazmıştım. Ondan da çok dinledim Orhan Veli'yi. Baldızı Bella ile konuştum, ilk defa orada yazdığımız gibi 'Sere serpe' şiirinin ilham kaynağı kendisi biliyorsun. Meziyet Bölükbaşı ve Fuat Ömer Keskinoglu'nun hayatında ne kadar önemli rol oynadıklarının belgelerine ulaştım. Orhan Veli'nin askerlik yaptığı köye gittim.

-Hiç kimse konuşmamış mı bu konuda onlarla?

Pek çok konuda konuşulmuş ama Orhan Veli konusunda hayır. Mesela Sabahattin Eyüboğlu, Türk kültürünün en önemli isimlerinden birisi. Ve Orhan Veli'nin hayatında çok önemli biri. Orhan Veli hakkında pek çok yazı yazmış ama bir arkadaşı, bir büyüğü olarak insan ilişkileri yazılmamış. Mesela üniversitede Orhan Veli'nin hocası olmuş. İş bulmasında en büyük yardımcı. En önemlisi Orhan Veli'nin askerdeyken Eyüboğlu'na yazdığı mektuplar ve Eyüboğlu'nun ona yazdıklarını okudum. Bunlar Orhan Veli hakkında pek çok veri sağladı bana. Ben Orhan Veli'yi öğrenmek için en çok yazdığı o mektuplara dayandım.

-Sizi en çok şaşırtan ne oldu o mektuplarda?

-Askerdeyken bir roman yazmaya başlıyor, bu bilinmiyor mesela hiç. 'Dünyaların Dışındakiler' adı. Yaşadıkları dünyanın dışında kalanları anlatmak istiyor. Bence Türk edebiyatının ilk 'tutunamayanların' yazmaya başlaması. Sabahattin Eyüboğlu'na yazdığı mektupta çoğunu yazdım diyor ama ben sadece yarım sayfa bir taslak bulabildim. Bence yazmamış ama kafasında uzunca bir bölümünü bitirmiş. Çünkü o mektuplarda nasıl bir

roman yazacağını tüm detaylarıyla anlatıyor. Ben de zaten o mektuplarda yazdıklarına bakarak ilk 'tutunamayanlar romanı' diyorum. Oğuz Atay'ın öncüsü bence.

Fazla alkolden mütevellit beyin kanaması

-Yanlış bilinen ne var Orhan Veli'nin hayatıyla ilgili?

-Hangi kitaba bakarsan bak, bir arkadaşının evinde öğlen yemeği yerken fenalaştı diye yazar ölümüyle ilgili olarak. Adnan Veli'nin ağabeyini biraz da korumak için kurduğu bir cümledir bu. Fuat Ömer Keskinoglu'nun sevgilisinin, Muzaffer Gençay'ın evinde fenalaşıyor. Ve zaman da doğru değil. Sabah gitmiyor o eve, geçeyi orada geçiriyor. Ve sabah uyanamı-

yor. Fuat Ömer'in sevgilisi Muzaffer Hanım'ın kardeşi Orhan Veli'nin uyanmadığını görünce bağırma başlıyor, paniğe kapılıyor. Orhan Veli'nin dostları Mualla Eyüboğlu ve Erol Güneý'in eşi Dora'ya ulaşıyorlar. Onlar götürüyor hastaneye. Beyin kanaması geçiyor. Kimin evinde olduğu bilinmiyordu şimdiye kadar. Orhan Veli'ye ölümünden sonra otopsi yapılıyor. Bunun nedeni de zamanın savcısı Orhan Veli'nin uyuturucu kullandığından şüpheleniyor. Bunun için otopsi yapılıyor. Bu raporu yıllardır arıyorum ama bulamadım. Sabahattin Eyüboğlu'nun Mahmut Dikerdem'e yazdığı bir mektup var. Orada anlatıyor otopsinin sonucunu. Fazla alkolden mütevellit beyin kanaması çıktı diye yazıyor otopsi sonucunu.

AŞIK OLDUĞU ESRARENGİZ 'M'

Orhan Veli'nin ölümünden kırk beş gün önce kaleme aldığı bir aşk mektubu da yer alıyor **Kitapta**. Yani öldüğünde kalbinde taşıdığı kişi. İsmi açık olarak yazmamış sadece 'M' diye geçirmiş. 'M'nin izini süren Oral sonunda Orhan Veli'nin avukatı ve arkadaşı olan Fuat Ömer Keskinoglu'nun kız kardeşi Meziyet Bölükbaşı'ya ulaşıyor. Meziyet Hanım'ın Orhan Veli'ye yazdığı mektubu da ortaya çıkıyor böylece Meziyet Bölükbaşı ile buluşmasını şöyle anlatıyor Haluk Oral: "Nisan 2005'te tanıştım Meziyet Hanım'la. 'Orhan' derken hâlâ gözleri parlıyordu. Saçlarını elleriyle düzeltirken gülümsüyordu. 'Orhan'la uzun uzun konuşup konyak içerdik' dedi, 'etrafta pek çok önemsiz insan vardı ama Orhan çok önemliydi...' Sonra gülümseyerek pencereden dışarı baktı, başka bir şey demedi... Meziyet Hanım birkaç ay sonra, sanki bu ilişkinin ortaya çıkmasını beklemiş gibi, 22 Aralık 2005'te uykusunda öldü."

-Ya çukur hikâyesi?

-1953'te kardeşi Adnan Veli, 'Orhan Veli İçin' diye bir **kitap** yazdı. O kitaba kadar, yani üç sene boyunca hiç kimse Orhan Veli'nin ölümünü çukura bağlamıyordu. Adnan Veli beyin kanamasını ona bağlamaya çalışıyor. Kardeşi Füruzan Hanım'a sordum. O da, evet bir çukur hikâyesi var hatta bize anlattı ve biz güldük dedi. "Kanalizasyon çukuruna düştü ve öldü diyecekler Orhan Veli" diyerek anlatıp gülüyordu abim dedi. Sadece ayak bileğinde bir sıyrık gösteriyormuş düştüğünde aldığı yara olarak. Ve ölümünden çok önce olmuş bu çukura düşme olayı. Benim yorumum şu: Orhan Veli, alkolden ya da uyuturucudan öldü demek yerine çukura düştüğü için beyin kanaması geçirdi, açıklamasını ölüm sebebi olarak ortaya koymak istedi ve bu ölümünden üç yıl sonra yazıldı.